

МИНИСТЕРСТВО ЗА ТРУД И СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА

**РЕВИЗИЈА НА
НАЦИОНАЛНАТА ПРОГРАМА ЗА
УСВОЈУВАЊЕ НА ПРАВОТО НА ЕУ**

НПАА – ревизија 2015

ПОГЛАВЈЕ 3.02: Слободно движење на работници

ПОГЛАВЈЕ 3.19: Социјална политика и вработување

јануари 2015

(Сектор за Европска интеграција)

3.02. СЛОБОДНО ДВИЖЕЊЕ НА РАБОТНИЦИ

Резиме

Во рамки на ова поглавје, идните активности ќе се насочат кон јакнење на капацитетите за ефективно спроведување на асџиs на полето на слободно движење на работници со поддршка на проект за учество во ЕУРЕС - Мрежа на европски служби за вработување. Ќе продолжат активностите за потпишување на договори за социјално осигурување со седум нови земји и за продолжување на преговори за успешна примена на веќе потпишаните договори. Ќе се иницираат активности за потпишување на договори за користење на Европска здравствена картичка со две европски земји и ќе се унапредува веќе воспоставениот систем за електронска здравствена картичка.

3.02.1 Пристап до пазарот на труд

ТЕКОВНА СОСТОЈБА

Основите на политиката за вработување и работа на странци се уредени со Законот за вработување и работа на странци, кој до денес претрпе 6 (шест) измени. Направените измени се во насока на олеснување на постапките за стекнување на работна дозвола и зголемување на мобилноста на странците вработени во компании во Република Македонија.

Во согласност со анализите на државните институции на периодот потребен за добивање на дозвола за престој и работна дозвола, основни документи еден странец да заснова работен однос, роковите за добивање на истите се околу 30 до 35 дена по поднесување на барањето.

Ваквите реформи ги наметнува статистиката за бројот на странци кои аплицираат на годишно ниво. Во согласност со податоците на Агенцијата за вработување на Република Македонија, од вкупно 2623 работни дозволи за 2013 година, половината од нив се издадени на странци со високо образование.

Се спроведуваат тековни активности поврзани со примената на Законот за работа и вработување на странци - давање мислења, учество во работни групи и тела, вршење на анализа на спроведување на законот и водење на второстепени постапки.

КРАТКОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Во текот на 2015 година ќе отпочне постапката за транспонирање на Директива 2011/98/ЕУ на Европскиот Парламент и на Советот од 13 декември 2011 година за единствена постапка за барање за единствена дозвола за државјани на трети земји за да престојуваат и работат на територијата на земја-членка и за заеднички правила за работници на трети земји кои законски престојуваат во земја-членка. Предложените измени ќе се транспонираат во Законот за странци најдоцна до декември 2015 година.

3.02.2 ЕУРЕС

ТЕКОВНА СОСТОЈБА

Во февруари 2014 година Министерството за труд и социјална политика и Агенцијата за вработување на Република Македонија станаа институции кориснички на ЕУ Твининг проектот „Јакнење на капацитетите за ефективно спроведување на акито на полето на слободно движење на работници“ кој се спроведува од страна на Шведската агенција за социјално осигурување и Унгарската национална канцеларија за труд.

Во септември беше претставен Прирачникот за ЕУРЕС, кој е комбинација на упатства од различни извори и специјално креирани совети за постапките во рамки на ЕУРЕС. Прирачникот содржи широк спектар на теми: правни основи, работни постапки, комуникациски аспекти на ЕУРЕС порталот и прекугранична соработка. Прирачникот е достапен на два јазици (англиски и македонски) во електронска и печатена форма, и служи како основа за планираните обуки за ЕУРЕС.

Одржани се две обуки¹ за ЕУРЕС на кои учествуваа претставници од Агенцијата за вработување, социјалните партнери, организациите на работодавачи и приватните агенции за вработување.

КРАТКОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

- Спроведување на проектот „Јакнење на капацитетите за ефективно спроведување на акито на полето на слободно движење на работници“.
- Обука за ЕУРЕС на тема: „Давање на услуги во рамки на ЕУРЕС за најзначајните целни групи и соработка со клучните партнери и надворешни односи“.
- Студиска посета за увид во давањето на услуги во рамки на ЕУРЕС за главните целни групи, работодавачите и барателите на работа и секојдневната работа на ЕУРЕС советниците.
- Организација на јавен настан за подигнување на свеста на јавноста за слободното движење на работниците. За таа цел ќе бидат дизајнирани и испечатени неколку брошури, флаери и други промотивни материјали со неопходни информации и за барателите на работа и за работодавачите.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Зајакнување на капацитетите на Агенцијата за вработување на Република Македонија и зголемена јавна свест за слободното движење на работниците, од аспект на идно приклучување на националната служба за вработување кон ЕУРЕС мрежата по приклучувањето на земјата во Европската унија.

¹ Обуките ги опфатија следните теми: Стратегијата ЕУ 2020 и Пакетот за вработување – концептот на географската мобилност, регулативите на ЕУ, главни цели и нивната правна основа, реформата на ЕУРЕС, клучни актери на европско и национално ниво, содржини на ЕУРЕС порталот: база на податоци за слободни работни места и Резимеа, информации за живеење и работење, информации за пазар на труд, информации за слободно движење, користење на онлајн порталот на ЕУРЕС, поддршка на европско ниво, работни групи и шеми насочени кон мобилност, координација на обуки и циклуси на обуки за советници, улогата на вмрежувањето, промовирање на ЕУРЕС надвор од организацијата, комуникациска стратегија на ЕУРЕС и алатки на европско и национално ниво. Во ноември планирана е уште една обука за ЕУРЕС

3.02.3 Координација на системи за социјално осигурување

ТЕКОВНА СОСТОЈБА

Република Македонија активно работи на склучување и спроведување на билатерални договори за социјално осигурување. Во изминатиот период беа реализирани следните активности:

- Потпишан е Договорот за социјално осигурување и социјална сигурност меѓу Република Македонија и Унгарија со кој што ќе се регулираат односите во областа на социјалното осигурување и остварувањето на правата од осигурување за граѓаните на овие две држави и членовите на нивните семејства.
- Потпишан е Договорот за социјално осигурување меѓу Република Македонија и Република Словачка со кој ќе се регулираат односите во областа на социјалното осигурување и остварувањето на правата од осигурување за граѓаните на овие две држави и членовите на нивните семејства.
- Донесен е Законот за ратификација на Договорот за изменување и дополнување на Договорот за социјално осигурување меѓу Република Македонија и Република Словенија.²
- Усвоен е Законот за ратификација на Договорот меѓу Република Македонија и Република Италија за социјална сигурност.³
- Одржани се преговори за склучување на билатерален договор за социјално осигурување помеѓу Република Македонија и Република Албанија.
- Работна средба помеѓу претставници од Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Македонија и Институтот за социјално осигурување на Албанија и Одделот за пензиска администрација на Косово.
- Неформална средба на директори на фондовите / заводите на земјите од регионот.
- Одржани се редовни Советодавни отворени денови со граѓаните, на кои осигурениците и корисниците на пензија ги добија потребните совети и помош за нивните права од пензиското и инвалидското осигурување со примена на Договорот за социјално осигурување склучен меѓу Република Македонија и СР Германија.
- Одржани се разговори на органот за врска на Република Македонија и органот за врска на Република Србија за спроведување на Договорот за социјално осигурување во областа на пензиското и инвалидското осигурување.
- Состанок помеѓу Министерство за труд и социјална политика на Република Македонија и Министерство за труд и социјална сигурност на Република Турција во врска со Договорот за соработка од областа на трудот, социјална сигурност и вработување помеѓу Владата на Република Македонија и Владата на Република Турција. На состанокот беа дискутирани и прашањата кои се однесуваат на спроведување на Договорот за социјално осигурување меѓу Република Македонија и Република Турција, и одржување на итен состанок на ниво на органи за врска во областа на ПИО, одржување на Советодавни денови во соработка со Институцијата за социјална сигурност на Турција и фондот на ПИОМ.
- Редовна средба на директори на фондовите/заводите на земјите од регионот. На средбата сите фондови/заводи известува за настанатите промени во областа на пензиското и инвалидското осигурување, прашања и проблеми при примена на

² „Службен весник на РМ“ бр. 151/2014

³ „Службен весник на РМ“ бр. 151/2014

меѓународните договори за социјално осигурување и можноста за електронска размена на податоците.

КРАТКОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Во областа на билатералното регулирање на социјалното осигурување со други земји во текот на 2015 година се планираат следните активности:

- Донесување на Закон за ратификација на Договорот за социјално осигурување и социјална сигурност меѓу Република Македонија и Унгарија;
- Донесување на Закон за ратификација на Договорот за социјално осигурување меѓу Република Македонија и Словачка Република;
- Почеток на спроведувањето на измена и дополнување на Договорот за социјално осигурување меѓу Република Македонија и Република Словенија;
- Потпишување на Договорот за социјално осигурување меѓу Република Македонија и Република Албанија;
- Почеток на преговори за склучување на Договор за социјално осигурување со Француската Република, за што веќе се доставени иницијативи со нацрт текст на договор;
- Продолжување на активностите за реализација на проектот „Зајакнување на капацитетите за ефективна имплементација на правото на ЕУ во областа на слободното движење на работниците” во рамките на ИПА компонентата.
- Во однос на применетата на Договорите за социјално осигурување со други земји предвидено е реализирање на следните настани:
 - Одржување на советодавни денови меѓу претставниците на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Македонија со германски носители на социјално осигурување; со носители на социјално осигурување на Република Србија; со носители на социјално осигурување на Република Турција; со носители на социјално осигурување со Република Австрија;
 - Средба на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Македонија со словенечкиот завод за пензиско и инвалидско осигурување;
 - Одржување на средба на ниво на директори на фондови од државите во регионот.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Склучување на Договор за социјално осигурување помеѓу Република Македонија и Француската Република.

Воедно, во областа на билатерално регулирање на социјално осигурување со други земји ќе се иницираат и преговори за склучување на договори за социјално осигурување со неколку земји: Велика Британија, Шпанија, Португалија, Естонија, Литванија и Летонија и Нов Зеланд.

3.02.4 Европска картичка за здравствено осигурување

ТЕКОВНА СОСТОЈБА

Фондот за здравствено осигурување на Македонија продолжува да ја подржува европската иницијатива со која се зајакнува мобилноста на населението во рамки на Европската Унија. Во таа насока, претставници на Фондот за здравствено осигурување на Македонија (ФЗОМ) одржаа средба со претставници на Хрватскиот Завод за здравствено осигурување (ХЗЗО), на која ФЗОМ иницира потпишување на Договор за користење на европската картичка за здравствено осигурување (ЕНИС) на територијата на Република Македонија за хрватските осигурени лица, иницијатива прифатена од ХЗЗО. Фондот за здравствено осигурување на Македонија има потпишано Договор за користење на европската картичка за здравствено осигурување (ЕНИС) на територија на Република Македонија со 8 земји членки на Европската Унија: Словенија, Чешка, Германија, Луксембург, Холандија, Белгија, Бугарија и Австрија.

КРАТКОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Во рамки на оваа област планирано е иницирање на преговори за склучување на следните договори:

- Договор за користење на европската картичка за здравствено осигурување на територијата на Република Македонија со Република Хрватска.
- Договор за користење на европската картичка за здравствено осигурување на територијата на Република Македонија со Република Унгарија
- Договор за користење на европската картичка за здравствено осигурување на територија на Република Македонија со Словачка Република.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Планирано е иницирање на преговори за потпишување на Договор за користење на европската картичка за здравствено осигурување на територија на Република Македонија со Италија.

ЕЛЕКТРОНСКА КАРТИЧКА ЗА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ

ТЕКОВНА СОСТОЈБА

Успешно се спроведува проектот за електронска картичка за здравствено осигурување. Предадени се околу 1.600.000 картички на осигурени лица, околу 130.000 изработени картички чекаат да бидат подигнати, во изработка се наоѓаат околу 32.700 картички, а 50.000 осигурени лица се уште не поднеле барање.

Во согласност со потребите, електронска картичка за здравствено осигурување непречено се користи за дигитално потпишување и потврдување на изборот на избран лекар од страна на лекарите и пациентите, пријавата и одјавата во системот на здравственото осигурување за лицата во работен однос и нивните членови, како и за проверка на статусот на платен придонес за здравствено осигурување.

Со помош на електронска картичка за здравствено осигурување се потпишуваат договорите со здравствените установи за укажување на здравствени услуги на товар на ФЗОМ и електронско потпишување на спецификациите за извршени здравствени услуги од страна на јавните и приватните здравствени установи кои имаат Договор со

ФЗОМ и останати електронски услуги каде ЕЗК ќе се користи како идентификациона картичка за влез во информациониот систем на ФЗОМ.

Напоредно со ИТ системот на ФЗОМ кој обезбедува централизирано евидентирање на податоците за осигурениците и обврзниците за плаќање на придонесот за здравствено осигурување, ИТ-системот на Министерството за здравство обезбедува електронски сервиси за користење на електронски упат, електронски рецепт, електронски амбулантски дневник и систем за следење на електронска листа за закажување на прегледи во установи од примарна, секундарна и терцијарна здравствена заштита.

КРАТКОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Во текот на 2015 година, продолжува издавањето на картички за сите планирани категории на осигурени лица и издавање за нови корисници и преиздавање на изгубени или оштетени картички. ЕЗК ќе продолжи непречено да се користи во електронските сервиси и системи воведени од Министерството за здравство, како што се: електронски упат, електронски рецепт, електронски амбулантски дневник и систем за следење на електронска листа за закажување на прегледи во установи од примарна, секундарна и терцијарна здравствена заштита.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Целосно спроведување и прилагодувањето на информациските здравствени системи во земјата во текот на 2016 година со користење на електронската здравствена картичка како единствена идентификациска картичка во здравствениот сектор.

3.19 СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ВРАБОТУВАЊЕ

Резиме

Клучните приоритети во областа на социјалната политика и вработување се во насока на подобрување на состојбата со невработеноста и зголемување на ефикасноста и инклузивноста на пазарот на труд, подобрување на грижата и состојбата на различните категории граѓани кои се во состојба на социјален ризик, унапредување на еднаквите можности и недискриминација и подобрување на социјалниот дијалог. За таа цел и во наредниот период предвидени се активности за размена на искуства за актуелни прашања поврзани со спроведувањето на трудовото право, за зајакнување на капацитетите на Државниот инспекторат за труд и другите надлежни институции и социјални партнери за заедничко и координирано справување со непријавената работа и ефикасно функционирање на системот на мирно решавање на работни спорови во Република Македонија. Продолжуваат активностите за понатамошно унапредување и зголемување на ефикасноста на социјалниот дијалог на сите нивоа и јакнење на капацитетите на социјалните партнери.

Преку реализација на активните мерки и програми предвидени во стратешките документи од областа на пазарот на труд и вработувањето продолжува спроведувањето на политиките насочени кон зголемување на стапката на вработеност и намалување на стапката на невработеност.

3.19.1 Трудово право

Се преземаат активности за усогласување на националното со европското законодавство од областа на трудовото право со носење на нови законски прописи и измена и дополнување на веќе постоечките. Исто така, продолжуваат и активностите за јакнење на капацитетите на националните релевантни актери за спроведување на трудовото право и соработката помеѓу надлежните институции преку одржување на обуки, работилници, семинари.

ТЕКОВНА СОСТОЈБА

Во текот на 2014 година беа усвоени повеќе измени и дополнувања на постојни закони со цел понатамошно подобрување, унапредување и допрецизирање на трудовото законодавство.

- Во Законот за работните односи⁴ подготвени се измени: за поголема транспарентност при јавното објавување на слободни работни места, во делот на престанокот на договорот за вработување поради возраст на работникот и се утврди обврската за посебните договори - работодавачот да исплаќа придонеси од задолжително социјално осигурување.
- Усвоени се неколку измени и дополнувања на Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност⁵ со кои е предвидена нова мерка за субвенционирано вработување на невработени лица - корисници на социјална парична помош од страна на работодавач од приватниот сектор и се воведе мерка за ослободување од плаќање на придонеси од задолжително социјално

⁴ „Службен весник на Република Македонија“ бр.113/2014

⁵ „Службен весник на Република Македонија“ бр.39/2014, 44/2014 и бр.113/2014

осигурување за работодавачите од приватниот сектор кои ќе вработат млади невработени лица - до 29 годишна возраст. Направени се измени за усогласување со Законот за прибавување и размена на докази и податоци по службена должност со цел поефикасна и поедноставна управна постапка и намалување на административните бариери за граѓаните во остварувањето на нивните права и правни интереси. Последната измена на овој закон е за негово усогласување со останатите закони од областа на социјалното осигурување со кои, во задолжително социјално осигурување, се опфаќаат и лицата кои остваруваат приходи по основ на договор за дело или авторски договор.

- Со Законот за мирно решавање на работните спорови⁶ воведени се промени во институционалниот модел на решавање на работните спорови со што мирното решавање ќе го вршат надворешни лиценцирани помирувачи и арбитри кои ги исполнуваат законски пропишаните услови.
- Со измените во Законот за минимална плата⁷ утврдено е зголемување на минималната плата во Република Македонија која, сметано од јануари 2016 година, ќе изнесува 10,080 денари во нето износ. Со законот се утврдува висината на минималната плата и за 2014 и 2015 година (8.800 и 9.590 денари). Подготвена е и дополнителна измена на овој закон, која се наоѓа во собраниска процедура, за зголемување на глобите за работодавачите кои не исплаќаат минимална плата во согласност со законот. Со законските измени се предлага глоба во износ од 8.000 до 9.000 евра во денарска противвредност доколку работодавачот исплаќа плата пониска од минималната.
- Со измените на Законот за материјално обезбедување на невработените лица поради приватизацијата на претпријатијата со доминантна сопственост на државата во периодот од 2000 до 2004 година⁸ се проширува временската рамка за опфатот на лицата со законот првично донесен во 2008 година. Со овој закон обезбедени се паричен надомест и здравствено осигурување на невработените лица на кои им престанал работниот однос по основ на стечај, ликвидација или технолошки вишок поради приватизацијата на претпријатијата со доминантна сопственост на државата заклучно со 31.12.2004 година и ова право ќе можат да го остварат и оние лица на кои работниот однос им престанал заклучно со 31.12.2013 година.

Имајќи предвид дека не постои сеопфатно законско уредување за забрана и спречување на вршење на нерегистрирана дејност изработен е Предлог-закон за забрана и спречување на вршење на нерегистрирана дејност со кој се уредуваат следниве прашања: што е нерегистрирана дејност, кои се исклучоците, кој се смета за соучесник во вршењето на нерегистрираната дејност, кои се надлежните органи за постапување при спречување и заштита на појавата на нерегистрирана дејност, кој го врши инспекцискиот надзор над спроведувањето на овој закон, кои се управните мерки за заштита и прекршочните одредби. Со овој закон ќе се сузбие можноста од вршење на дејност која е нерегистрирана, ќе се обезбеди намалување на сивата економија и ќе се утврди една целосна правна рамка за уредување на оваа материја.

⁶ „Службен весник на Република Македонија“ бр.27/2014

⁷ „Службен весник на Република Македонија“ бр.30/2014

⁸ „Службен весник на Република Македонија“ бр.33/2014

Објавени се измените и дополнувањата на Законот за инспекциски надзор со кој е предвидено инспекторатите во состав на Министерствата, со својство на правно лице, да имаат сопствена буџетска сметка како буџетски корисници од прва линија, самостојно да спроведуваат постапки за вработување во согласност со законот и да одлучуваат за правата и обврските од работен однос. Со овој закон предвиден е Инспекциски совет како самостоен државен орган со надлежност да ја координира работата на инспекциските служби, да дава мислење за годишните програми за работа и следење на нивната реализација, да ја следи ефикасноста на инспекторите, да дава согласност за актите за организација и систематизација на инспекциските служби, да донесува и спроведува годишни програми за стручно оспособување и усовршување на инспекторите, да издава и одзема лиценци на инспекторите и да ги следи кадровската и техничката екипираност на инспекциските служби.. Кон крајот на ноември 2013 година беа објавени и измените на Законот за инспекцијата на труд со кои овој закон се усогласува со Законот за инспекциски надзор и истите се со примена од мај 2014 година. Во согласност со овие законски одредби, Државниот инспекторат за труд, како посебен правен субјект е регистриран во Централниот регистар на Република Македонија од 1 јуни 2014 година. Донесени се Правилник за организација и Правилник за систематизација на работните места на Инспекторатот и од 1.6.2014 година вработените се префрлени од работен однос во Министерството за труд и социјална политика во работен однос во Државниот инспекторат за труд. Надлежностите на Државниот инспекторат за труд остануваат исти. Овие измени ќе придонесат значително да се зголеми независноста на инспекторатот и на инспекторите, професионалноста и ефикасноста во работата, а со формирањето на Инспекцискиот совет ќе се обезбеди поголема координација, следење и контрола на работата на инспекциските служби, постапката на лиценцирање и обуките и стручното усовршување на инспекторите.

Известувањето за примената на ратификуваните конвенции на Меѓународната организација на трудот (МОТ) се врши по однапред утврден временски распоред, во согласност со кој во текот на 2014 година беа доставени извештаи за примената на 20 конвенции⁹.

Преземени се дополнителни активности за подобрување на практичното спроведување на законската регулатива во делот на трудовото право. Со цел зајакнување на одговорноста во спроведувањето на законските одредби, продолжија активностите насочени кон подобрување на соработката помеѓу релевантните институции задолжени за спроведување на Законот за работните односи. При

⁹ Конвенција за оловно белило 1921 (C13), Конвенција за подземни работи (жени) 1935 (C45), Конвенција за службите за вработување 1948 (C88), Конвенција за еднакво наградување 1951 (C100), Конвенција за дискриминација (при вработување и занимање) 1958 (C111), Конвенција за чување на машините 1963 (C119), Конвенција за работничките претставници 1957 (C135), Конвенција за бензин 1971 (C136), Конвенција за професионално заболување од рак 1974 (C139), Конвенција за трипартитна консултација (меѓународни трудови стандарди) 1976 (C144), Конвенција за работното опкружување (загадување на воздухот, бучава и вибрации) 1977 (C148), Конвенција за безбедност и здравје при работа 1981 (C155), Конвенција за престанок на работниот однос 1982 (C158), Конвенција за професионална рехабилитација и вработување (за инвалидни лица) 1983 (C159), Конвенција за службите за безбедност и здравје при работа 1985 (C161), Конвенција за азбест 1986 (C161), Конвенција за работа дома 1996 (C 177), Конвенција за приватните агенции за вработување 1997 (C181), Конвенција за заштита на мајчинството 2000 (C183), Конвенција за Промотивна рамка за безбедност и здравје при работа 2006 (C187).

подготвување на законски решенија за измени на Законот за работните односи активно учество, покрај социјалните партнери, имаа и Агенцијата за вработување на Република Македонија и Државниот инспекторат за труд, имајќи предвид дека нивните согледувања од искуствата во примената на Законот се особено важни за спроведувањето на законските решенија.

Паралелно со ова продолжија активностите на Државниот инспекторат за труд за континуирани мерки на зголемен и засилен надзор врз спроведувањето на законските одредби во делот на трудовото право.

Во текот на годината започна спроведувањето на проектот „Поддршка на борбата против непријавена работа“, ко-финансиран од Европската Унија во рамки на ИПА компонентата 4. Проектот ќе се спроведува во период од 2 години, до мај 2016 година. Со овој Проект ќе се подобри ефективноста и ефикасноста на борбата против непријавената работа преку детално истражување на појавата и ефектите на непријавената работа во Република Македонија, значително зајакнување на капацитетите на Државниот инспекторат за труд и други релевантни субјекти во однос на намалувањето на непријавената работа и подобрување на системското и координирано вклучување и соработка помеѓу релевантните институции и социјални партнери во борбата против непријавената работа.

КРАТКОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Во претстојниот период ќе се работи на понатамошно јакнење на капацитетите на релевантните субјекти, размената на искуства за актуелни прашања поврзани со спроведувањето на трудовото право и подобрување на ефикасноста на меѓусебната соработка помеѓу надлежните институции.

На почетокот на годината ќе се заокружи процесот на усвојување на Законот за забрана и спречување на вршење на нерегистрирана дејност, со кој ќе се уредат прашањата поврзани со спречување на вршењето на нерегистрираната дејност во функција на намалување на сивата економија во државата.

Ќе продолжи спроведувањето на бројни активности предвидени во рамки на двегодишниот проект (ИПА Компонентата 4) за „Поддршка на борбата против непријавената работа“ со кој се зајакнуваат капацитетите на Државниот инспекторат за труд на другите надлежни институции и социјални партнери за заедничко и координирано справување со непријавената работа. Во рамки на овој проект ќе се реализираат поголем број на активности како спроведување на анкета за непријавена работа во Република Македонија и активности за јакнење и унапредување на капацитетите (семинари, обуки, работилници и сл.) и соработка на надлежните институции за справување со непријавената работа. Предвидени се и активности за поддршка на директното и активното вклучување на социјалните партнери во борбата против непријавената работа и намалување на бројот на лица ангажирани во неформалната работа.

Во текот на годината се планира, со поддршка од ИПА компонентата 4, дополнително да се зајакнат капацитетите и условите за работа на инспекторите од Државниот инспекторат за труд преку набавка на возила, мебел и компјутерска опрема.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Ќе продолжи интензивното спроведување на бројни активности за јакнење на капацитетите и на меѓусебната соработка на сите релевантни институции и на социјалните партнери за спречување и борба против непријавената работа, воспоставување и ефикасно функционирање на системот на мирно решавање на работни спорови во Република Македонија.

3.19.2 Здравје и безбедност при работа

Продолжува усогласувањето со законодавството на ЕУ во областа на безбедност и здравје при работа преку носење на измени и дополнувања на постојниот Закон за безбедност и здравје при работа, носење на правилници и останати стратешки документи од областа. Ќе продолжи преземањето на координирани активности при спроведување на законодавството од страна на вработените во Државниот инспекторат за труд. Во идниот период планирани се настани за зајакнување на административните капацитети на сите засегнати субјекти од областа на безбедност и здравје при работа.

ТЕКОВНА СОСТОЈБА

Во изминатиот период продолжи процесот на усогласување на националното законодавство во областа на безбедност и здравје при работа и транспонирање на релевантни ЕУ директиви.

Донесен е Правилник за минималните барања за безбедност и здравје при работа на вработени од ризици поврзани со изложување на физички агенси (електромагнетни полиња)¹⁰. во кој е извршено транспонирање на *Директива 2004/40/EЗ на Европскиот парламент и на Советот од 29 април 2004 година за минималните здравствени и безбедносни услови во однос на изложувањето на работниците на ризици од физички фактори (електромагнетни полиња) (осумнаесетта индивидуална Директива во рамките на значењето на членот 16 (1) од Директивата 89/391/EEЗ).*

Во насока на понатамошно унапредување и допрецизирање на законската регулатива подготвен е Правилник за висината на трошоците за извршување на стручните работи за безбедност при работа¹¹ со кој се пропишува висината на трошоците за извршување на стручните работи за безбедност при работа врз основа на видот, начинот, обемот и местото на извршените стручни работи.

Објавен е Правилникот за начинот на бодувањето на активното и пасивното учество во обуките за стручно усовршување на стручните лица за безбедност при работа и формата и образецот на потврдата за стекнатите бодови за учество на обуката за стручно усовршување¹² со кој се утврдува добивањето бодови и издавањето на потврди за стекнатите бодови за различни форми на стручно усовршување (како предавачи и/или слушатели, објавување на стручни трудови и сл.) на стручните лица за безбедност при работа.

Усвоени се измени на Законот за безбедност и здравје при работа¹³ како резултат од реализација на проектот „Учиме од бизнис заедницата“. Бизнис заедницата даде предлог за соодветно регулирање на прашањето за безбедност и здравје при работа во рудниците за време на практична работа на студенти. Со законското регулирање на оваа материја ќе се овозможи обука на студентите за безбедност и здравје при работа пред започнување со практичната работа и работодавачот ќе има обврска да обезбеди услови за безбедно и сигурно извршување на практичната работа. Со ова мерка ќе се обезбедат обучени работници кои непречено ќе се вклучат во работниот процес во

¹⁰ „Службен весник на Република Македонија“ бр.40/2014

¹¹ „Службен весник на Република Македонија“ бр.10/2014

¹² „Службен весник на Република Македонија“ бр.41/2014

¹³ „Службен весник на Република Македонија“ бр.158/2014

рудниците. Со измените на законот се врши и допрецизирање и доуредување на улогата на синдикалниот претставник/претставникот на вработените, претставникот на вработените за безбедност и здравје при работа и претставникот за информирање и консултирање, која не е само формална туку со реални и прецизно дефинирани задачи за создавање на здрави и безбедни услови за работа во работни средини во согласност со европските и светските примери и позитивни практики.

Активностите се реализираа во согласност со предвидените приоритети и динамика во Акционен план за периодот 2013-2014 година за спроведување на Стратегијата за безбедност и здравје при работа во Република Македонија 2011-2015 година.

Во завршна фаза на подготовка е и новиот Акционен план за 2015 година за спроведување на Стратегијата за безбедност и здравје при работа во кој се предвидени главните цели и активности кои ќе се реализираат во текот на следната година. Акциониот план ќе биде усвоен на почетокот на 2015 година.

Од мај 2014 година, во согласност со Законот за инспекциски надзор, функционира новоформираниот Инспекциски совет како самостоен државен орган со надлежност да ја координира работата на инспекциските служби, меѓу кои и на инспекцијата за труд. Во таа насока направени се и соодветни измени на Законот за инспекција на трудот, како резултат на кои, од 1 јуни 2014 година Државниот инспекторат за труд функционира како посебен правен субјект регистриран во Централниот регистар на Република Македонија, а вработените се префрлени од работен однос во Министерството за труд и социјална политика во работен однос во Државниот инспекторат за труд. Иако надлежностите на Државниот инспекторат за труд остануваат исти во делот на вршењето надзор над примената на законите и другите прописи за работните односи, вработувањето и безбедноста и здравје при работа, колективните договори, договорите за вработување и другите акти со кои се уредуваат правата, обврските и одговорностите на работниците и работодавачите, се очекува тие да придонесат кон зголемување на независноста на инспекторатот и на инспекторите, нивната професионалност и квалитетот и ефикасноста во работата, координираност, следење и контрола на работата на инспекциските служби.

Во текот на 2014 година продолжи функционирањето на Националниот совет за безбедност и здравје при работа. Во текот на годината Советот одржа три седници на кои беа разгледани и дискутирани измените на законската регулатива и спроведувањето на Акциониот план за периодот 2013-2014 година, со носење на соодветни препораки и сугестии. Функционирањето на Националниот совет и преземените активности, во согласност со Акцискиот план, придонесоа за значително зајакнување на соработката помеѓу клучните партнери во областа на безбедност и здравје при работа. Националниот совет за безбедност и здравје при работа работеше и на подготовка на предлог Акциониот план за спроведување на Стратегијата за безбедност и здравје при работа за 2015 година, во насока на остварување на зацртаните цели и приоритети во делот на креирање на националната политика, развој на капацитетите и човечки ресурси, развој на програма за тренинг и едукација, развој на службите за медицина на труд, превенција и промоција на здравјето на

работниците и следење, откривање и превенција на професионални болести и повреди при работа.

Во текот на годината беше изготвен Национален профил за азбест во согласност со препораките на Светската здравствена организација и Меѓународната организација на трудот за идентификација на клучните точки и приоритети за делување во согласност со законодавството од областа на безбедност и здравје при работа и на животна средина.

Во насока на континуирано јакнење на капацитетите за прашања од областа на безбедност и здравје при работа, во соработка и координација помеѓу релевантните субјекти (Државниот инспекторат за труд, Министерството за труд и социјална политика, здруженијата од областа на безбедност и здравје при работа, високообразовните институции и др., беа организирани и спроведени специјални и редовни обуки, семинари, работилници за спроведување на мерките за безбедност и здравје при работа на стручни лица, вработените и работодавачите, специфични обуки за одредени приоритетни цели и теми во областа на безбедност и здравје при работа во одредени индустриски сектори/дејности, како рударство, земјоделство, здравство и индустрија на неметали, организирани од страна на Институтот за медицина на труд во соработка со Државниот инспекторат за труд, социјалните партнери и здруженија на стручни лица и други.

Во рамки на приоритетите за истражување и развој на нови и зголемени ризици спроведени се истражувања од областа на безбедност и здравје при работа за психосоцијални штетности кај здравствените работници (FP7), ефектите на топлотни бранови кај изложените работници, професионални алергиски болести кај земјоделците со изработка на препораки и мерки на превенција. Истовремено е дистрибуиран промотивен материјал за различни целни групи (флаери, брошури и одржани семинари).

КРАТКОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

На почетокот на следната година ќе биде усвоен подготвениот Акционен план за 2015 за спроведување на Стратегијата за безбедност и здравје при работа во Република Македонија 2011-2015 година. Потоа ќе се работи на негово практично спроведување и реализација на утврдените активности.

Релевантните субјекти во делот на безбедност и здравје при работа ќе работат на подготовка на нова Стратегија за безбедност и здравје при работа на Република Македонија за периодот од 2016 до 2020 година и истата се очекува да биде усвоена кон крајот на годината. Со Стратегијата ќе се обезбеди континуирано стратешко делување на сите чинители за остварување на утврдените цели и приоритети во областа на безбедност и здравје при работа. Стратегијата ќе биде усогласена и со препораките од Стратешката рамка за здравје и безбедност при работа 2014-2020 година¹⁴

¹⁴ Strategic Framework on Health and Safety at Work 2014 – 2020.

Ќе се продолжи со активностите за зголемување на ефикасноста на работата на Националниот совет за безбедност и здравје при работа, и истиот редовно ќе одржува состаноци.

Во насока на зајакнување на капацитетите на човечките ресурси од областа на безбедност и здравје при работа предвидено е одржување на соодветни обуки, тркалезни маси, работилници за различни групи на учесници (инспектори, работодавачи, вработени, медицински лица, специјалисти по медицина на трудот и сл.), за различни прашања и теми поврзани со практичната примена на законодавството од областа на безбедност и здравје при работа, управување со ризици и спроведување на принципите на безбедност и здравје при работа во пракса, стрес и мускуло-склетни заболувања и др. Се планира и организирање на настани и изготвување на материјали за подигнување на свеста за прашања од безбедноста и здравјето при работа (брошури, едукативен материјал, трибини, социјални мрежи и др.) за одредени проблеми од областа (повреди при работа, стрес при работа, изложеност и несакани ефекти - азбест, топлотен и студен бран, УВ зрачење и др.).

Во текот на годината се планира, со поддршка од ИПА компонентата 4, дополнително да се зајакнат капацитетите и условите за работа на инспекторите од Државниот инспекторат за труд преку набавка на возила, мебел и компјутерска опрема.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Продолжува процесот на континуирана реализација на активности за понатамошно зајакнување на административните капацитети на Државниот инспекторат за труд, и унапредување на спроведување на постојното законодавство во делот на безбедност и здравје при работа и остварување на стратешките цели и приоритети во оваа област и активно вклучување на социјалните партнери во подготвувањето на законодавството и негова практична примена.

3.19.3 Социјален дијалог

Напорите кои се преземаат на полето на социјалниот дијалог, главно, се насочени кон зголемување на учеството на социјалните партнери во процесот на креирање на политиките преку присуство на седниците на Економско-социјалниот совет и можност за размена на искуства на разни состаноци, семинари, обуки и други настани. Се става акцент на зајакнувањето на функционирањето на Економско-социјалниот совет на локално ниво.

ТЕКОВНА СОСТОЈБА

Во текот на 2014 година продолжи функционирањето на Економско -социјалниот совет (ЕСС). ЕСС одржа 5 седници на кои беа разгледани и дискутирани конкретни законски прописи и одделни теми и прашања поврзани со работните односи. На седниците беа разгледани повеќе предлог-закони и беа дадени мислења, во согласност со надлежностите на Советот за измените на Законот за минимална плата во Република Македонија, измените на Законот за безбедност и здравје при работа, предложените измени на Законот за работните односи, на Законот за вработувањето и осигурување во случај на невработеност, на Законот за здравствено осигурување, предложените измени на Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување, на Законот за пензиското и инвалидското осигурување, на Законот за материјално обезбедување на невработените лица поради приватизацијата на претпријатијата со доминантна сопственост на државата во периодот од 2000 до 2004 година. Во согласност со надлежностите на ЕСС беше објавена и висината на минимална плата за 2014 година.

На локално ниво продолжуваат напорите на социјалните партнери за поттикнување на локално економскиот развој, и со зголемување на бројот на локални Економско -социјални совети во општините. Овие активности ќе продолжат и во наредниот период.

Во октомври 2014 година започна спроведувањето на проектот за „Унапредување на социјалниот дијалог“ кој е ко-финансиран во рамки на ИПА Компонентата 4 од страна на Меѓународната организација на трудот (МОТ), во времетраење од 24 месеци. Со спроведувањето на овој проект се планира да се прошири, зајакне и унапреди трипартитниот и бипартитниот социјален дијалог како средство за постигнување на економски раст и социјален прогрес и да се овозможи значително зајакнување на капацитетите на социјалните партнери. Со проектните активности ќе се поддржи и поттикне зголемувањето на бројот на локални Економско-социјални совети, ќе се организираат бројни обуки за унапредување на капацитетите на социјалните партнери за различни прашања важни за функционирањето и развојот на колективното договарање и социјалниот дијалог на сите нивоа.

Како битна компонента во рамки на Проектот планирано е да се обезбеди поддршка за воспоставување на нов функционален институционален модел за мирно решавање на работните спорови, реализација на специјализирани обуки за помирувачи и арбитри и изработка на соодветен Регистар на лиценцирани помирувачи и арбитри.

Во текот на годината продолжи процесот на бипартитниот социјален дијалог, при што за овој период во Регистарот на Министерството за труд и социјална политика запишан е Колективен договор за дополнување на Колективниот договор на

Министерството за внатрешни работи, Колективен договор за изменување и дополнување на Колективниот договор за вработените од тутунското стопанство. Регистрирани се и 11 колективни договори на ниво на работодавач.

Процесот на утврдување на репрезентативноста на синдикатите и работодавачите во тековниот период продолжи со доставување на сите решени барања за репрезентативност на социјалните партнери до Комисијата за утврдување на репрезентативност. Во 2014 година издадени се 16 решенија за репрезентативност на гранково ниво за Организацијата на работодавачи на Македонија и решение за репрезентативност на национално ниво во приватниот сектор. Синдикатите се здобија со шест нови решенија за репрезентативност на гранково ниво.

КРАТКОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Во следниот период ќе се преземаат активности за понатамошно унапредување и зголемување на ефикасноста на работата на Економско-социјалниот совет и водење на активен дијалог со социјалните партнери за политиките од областа на економската и социјална сфера и мерки и активности за зголемено учество на социјалните партнери во целокупниот процес на развој и спроведување на политиките, нивно поголемо учество во креирањето и спроведувањето на законите од областа на трудот, земајќи ги предвид и меѓународните искуства во оваа област.

Преку интензивно спроведување на планираните активности во рамки на започнатиот проект за „Унапредување на социјалниот дијалог“ во претстојниот период особено внимание ќе се посвети на подобрување и јакнење на капацитетите на социјалните партнери, унапредување на трипартитниот и бипартитниот социјален дијалог и активното учество и придонес на социјалните партнери во развојот и спроведувањето на економските и социјалните политики.

Ќе се зајакне влијанието, видливоста и автономијата на Економско-социјалниот совет со обезбедување на соодветни препораки, пренесување на добри искуства од земјите-членки на Европската Унија и земјите од регионот, спроведување на кампањи за подигнување на јавната свест и утврдување на правни и институционални решенија за зголемување на независноста на Советот. Ќе се реализираат повеќе тематски обуки за членовите на Економско-социјалниот совет и други претставници на социјалните партнери и планирано е да се работи и на воспоставување на ефикасен механизам за следење на препораките на ЕСС до Владата на Република Македонија.

Исто така ќе се реализираат активности насочени кон зајакнување на капацитетите и обезбедување на поддршка во формирањето на нови локални Економско-социјални совети иницирани од страна на социјалните партнери во неколку општини.

Ќе се работи и на понатамошно зајакнување на капацитетите на креаторите на политиките, инспекциските служби и социјалните партнери за координирано и ефективно колективно преговарање и спроведување на резултатите од колективното преговарање.

Во наредниот период ќе се спроведат и активности за воспоставување функционален и ефективен механизам за мирно решавање на работните спорови и ќе се подготви и програма за специјализирани обуки на помирувачи и арбитри за работните спорови.

Со планираните активности кои ќе се реализираат во претстојниот период, соодветно ќе бидат опфатени најголемиот број на прашања и идентификувани состојби од Извештајот за 2014 година на Европската комисија, во делот во кој се оценува напредокот во однос на социјалниот дијалог во Република Македонија.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Како еден од приоритетите во наредниот период останува континуираната поддршка на механизмите за ефикасно функционирање на социјалниот дијалог на сите нивоа и зајакнување на капацитетите на социјалните партнери за нивно активно учество во креирањето и спроведувањето на политиките и мерките од економската и социјалната сфера и учество во подготовката на законодавството.

Ќе продолжи организирањето на обуки на социјалните партнери за различни прашања релевантни за ефикасното функционирање на социјалниот дијалог, колективното договарање на различни нивоа и техниките на преговарање.

Ќе продолжи и јакнењето на капацитетите за мирно решавање на работните спорови и обуки за арбитри и помирувачи.

3.19.4 Политика на вработување и Европски социјален фонд

Продолжува имплементацијата на политики и активни програми и мерки насочени кон зголемување на стапката на вработеност и намалување на стапката на невработеност, преку мерки за зголемување на учеството на пазарот на трудот, намалување на структурната невработеност, како и понатамошно јакнење на капацитетите на институциите одговорни за креирање, имплементација, следење и оценка на политиките за вработување. За остварување на овие приоритети и во наредниот период ќе се обезбедува поддршка и преку повеќето проекти кои се имплементираат во рамките на ИПА Компонентата 4. Во делот на подготовките за учество во Европскиот социјален фонд (ЕСФ) продолжуваат активностите за програмирање на преостанатите алокации од Оперативната програма „Развој на човечките ресурси 2007-2013“, подготовката на проекти и спроведување на постапките за набавка, вршењето на мониторинг на спроведувањето на проектите во рамките на ИПА Компонентата 4, како и понатамошно унапредување на институционалниот капацитет за управување и апсорпција на претпристапната помош.

ТЕКОВНА СОСТОЈБА

Политика на вработување

Во однос на состојбите на пазарот на труд во Република Македонија, во овој период се забележуваат следниве основни статистички показатели:

	2012	2013	2013 (Q2)	2014 (Q2)
Стапка на невработеност (15-74)	31.0	29.3	28.8	28.2
Стапка на активност (15-64)	63.9	64.9	64.8	65.2
Стапка на вработеност (15-64)	44.0	46.0	46.1	46.8

Извор: Државен завод за статистика

Во согласност со утврдената динамика, продолжува интензивното спроведување на Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување (ОП). Планираниот опфат со ОП за 2014 година е 10,809 невработени лица, за што се определени 552,437,983 денари (9,056,360 ЕУР).

Продолжува спроведувањето на Проектот за самовработување со кредитирање и Проектот за кредитирање на правни субјекти за отварање на нови работни места.

Во 2014 година направени се измени за подобри услови за вработување на младите лица и креирани се две нови програми: „Кредитирање на млади лица до 29 години“ и Проект за кредитирање на правни субјекти за отварање на нови работни места за млади лица до 29 години. Со овие проекти се планира да се опфатат приближно 1,000 лица. Во 2014 година почна да се спроведува и Програмата за субвенционирано вработување на млади лица корисници на социјална парична помош, со која се вработија 98 лица.

Започна спроведувањето на даночните олеснувања, ослободување од социјални придонеси и персонален данок, за младите лица во првата година од вработувањето. Со оваа мерка до почетокот на ноември се опфатија 4,618 лица.

Во изминатиот период почна да се спроведува Акциониот план за вработување 2014-2015 година во кој се опфатени политиките за вработување во согласност со Стратегијата за вработување за 2015 година.

Продолжи спроведувањето на активностите содржани во Акцискиот план за вработување на млади 2015 година и се направи првична оценка на реализацијата на планираните активности и ревидирање на Планот.

Продолжи спроведувањето на активностите содржани во Акцискиот план за намалување на сивата економија за 2014 година, за што беше изготвен и полугодишен извештај. Беа спроведени обуки на средношколците за запознавање со негативните страни на сивата економија.

Од август до октомври 2014 година се спроведе Проектот „Форуми со работодавачи“ во соработка со Агенцијата за вработување на Република Македонија (ABPM), работодавачите и единиците на локална самоуправа за прилагодување на националните политики за вработување кон потребите на работодавачите. Со Форумите се планира да се опфатат работодавачите од сите општини на Република Македонија.

Една од позначајните активности чија реализација започна во 2014 година е организација на Саемите за вработување, кои се реализираат во 8 региони во Република Македонија. Овие настани претставуваат можност за директно поврзување на работодавачите и невработените лица, при што невработените лица можат да остават своја работна биографија и да се претстават пред работодавачите, а работодавачите имаат можност да ја презентираат својата дејност и да ја задоволат својата потреба од соодветна работна сила. Досега се организирани четири Саеми (Скопје, Неготино, Штип и Охрид) кои имаа голема посетеност. Организирањето на овие саеми ќе продолжи и во наредниот период.

ABPM реализираше низа активности за зајакнување на нејзините капацитети и подобрување на квалитетот и ефикасноста на услугите кои ги обезбедува на своите клиенти.

Отворени се 6 нови дисперзирани канцеларии на Агенцијата за вработување во Кривогаштани, Новаци, Долнени, Гази Баба, Богданци и Старо Нагоричане и 4 нови Инфо-клубови во Скопје, Тетово, Штип и Битола.

Се дополни и подобри и софтверската апликација за севкупното функционирање на ABPM и се информираа невработените лица преку СМС пораки и мобилната апликација „ПРВ“.

Редовно се врши и медиумска презентација на активностите на ABPM, особено преку емисијата „Берза на трудот“, која се емитува на националната телевизија еднаш неделно.

Реализирани се посебни мотивациони обуки за 12,766 лица и остварени се 1,823 вработувања. Продолжи и изработката на индивидуални планови за вработување, при што во текот на годината изготвени се индивидуални планови за 162,045 лица, од кои се вработиле 17,615 лица.

Започна спроведувањето на двегодишниот Твининг проект за „Поддршка на Агенцијата за вработување во спроведување на активни мерки и услуги за вработување“, ко-финансиран од Европската Унија во рамки на ИПА компонентата 4. Буџетот на Проектот изнесува 1,15 милиони евра и ќе се спроведува во периодот од јуни 2014 до јуни 2016 година. Со овој Проект ќе се обезбеди континуитет во

поддршката на јакнењето на капацитетите и понатамошна модернизација на Агенцијата.

Во изминатиот период, во рамки на Проектот, започна анализа на состојбите на пазарот на трудот, анализа на мерките за вработување и дадени се препораки за поедноставување на структурата на Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и препораки за подобрување на собирање податоци преку ИТ системот на АВРМ. Започна и подготовката на пилот проекти во избраните локални центри за вработување.

Европски Социјален Фонд

За преостанатите распределби од Оперативната програма „Развој на човечките ресурси 2007-2013“ во секторите вработување и социјална инклузија, беа одобрени 6 нови операции и 4 измени на веќе одобрени операции. Новите операции се насочени кон:

- унапредување на трипартитниот и бипартитниот социјален дијалог;
- подобрување на услугите за вработување и социјално вклучување преку модернизација и прилагодување на дел од центрите за вработување и центрите за социјална работа;
- воведување на стандардизирани услуги за професионална рехабилитација на лица со инвалидност;
- спроведување на активни мерки за вработување;
- промовирање на пофлексибилни и подостапни облици на згрижување на деца, како клучен фактор за активно вклучување на родителите на пазарот на трудот;
- развој на пакет на различни услуги за успешно интегрирање на лицата со неповолна положба на пазарот на трудот и на Ромите, со посебен акцент на социјалното вклучување на економските мигранти, лицата без документи, жените Ромки;
- поддршка на невладините организации, општините, социјалните партнери за ефикасно и ефективно спроведување на грантовите за социјално вклучување на лицата со неповолна положба на пазарот на трудот;
- заживување на социјалното претприемништво.

Со ова програмирањето на преостанатите распределби во секторот „Социјално вклучување“ е завршено. Во секторот „Вработување“, со Делегацијата на ЕУ останува да се усогласи операцијата чија цел е поддршка на мерки за кариерно насочување и вработување на младите.

Паралелно се спроведуваа и постапките за јавна набавка за веќе одобрените проекти кофинансирани од ИПА Компонента IV. Во текот на годината започна спроведувањето на новиот проект за зајакнување на капацитетите на АВРМ, како и проектот за поддршка на борбата против непријавената работа. Конкретните информации за проектите се презентирани во рамки на соодветните подрачја од ова поглавје.

Во 2014 година, во соработка со партнерите од Литванија се спроведе Твининг проектот „Поддршка на Оперативната структура за следење и контрола на проекти“,

кофинансиран од Европската Унија. Проектот имаше за цел подобрување на капацитетите на Оперативната структура за следење на ниво на проекти и на ниво на програма. Се спроведоа активности за подобрување на постапките за следење на проекти, обуки и поддршка на вработените и се дадоа препораки за системско подобрување на воспоставениот систем на следење и евалуација.

Во овој период започнаа и подготвителни активности за ИПА програмскиот период по 2014 година за секторот „Образование, вработување и социјална политика“. Ресорните министерства беа консултирани за финализирање на Националниот стратешки документ. Направени се и почетни консултации за утврдување на приоритетните области од овој сектор кои би се програмирале со средствата за 2015 година.

КРАТКОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Политика на вработување

Во наредниот период ќе продолжи спроведувањето на политиките насочени кон зголемување на стапката на вработеност и намалување на стапката на невработеност преку мерки за зголемување на учество на пазар на труд и намалување на структурна невработеност, кои се дефинирани и во Националниот акционен план за вработување 2014-2015 година.

Ќе се изработи и нов Акциски план за вработување на млади за периодот 2016-2020 година. Акцискиот план ќе го подготви Министерството за труд и социјална политика во соработка со Меѓународната организација на трудот и останатите релевантни институции и субјекти.

Во 2015 година ќе се подготви нова Стратегија за вработување во соработка со Меѓународната организација на трудот, Светска Банка и УНДП. Ќе бидат дефинирани среднорочните и долгорочните стратешките приоритети во областа на вработувањето.

Ќе продолжи спроведувањето на активните политики за вработување кои стимулираат побарувачка на пазарот на трудот, усогласување на понудата и побарувачката на работната сила, зголемување на вработеноста на невработените лица, меѓу другото, со спроведување на Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување, субвенционирано вработување на млади лица од ранливите категории и Проектот за самовработување со кредитирање. Ќе се изготви и нов Оперативен план за активни програми и мерки за вработување со посебно внимание на зголемувањето на вработеноста на младите лица до 29 години.

Ќе се преземат соодветни мерки за промоција на можностите за вработување кај младите невработени лица и лицата во завршните години од образованието со цел подобра информираност на млади лица за можности за вработување и нивната мотивираност за барање на работа и (до)школување.

И во наредниот период континуирано ќе се следи спроведувањето на програмите за вработување и планирано е да се направи и оценка на влијанието на сите релевантни активни мерки спроведени од 2007 до 2013 година, при што врз основа на резултатите од оценката на влијанието ќе се согледаат ефектите од досегашната реализација на оваа програма и врз основа на квантитативен аналитички пристап ќе се дадат насоки за поголема ефикасност во иднина.

Во рамки на проектот „Поддршка на Агенцијата за вработување во спроведување на активни мерки и услуги за вработување“ (ИПА Компонента 4) ќе се спроведат активности за подобрување на капацитетите на АВРМ за спроведување на активните мерки за вработување со евалуација на досегашните мерки, развој на алатки за евалуација и обука на АВРМ за континуирано евалуирање на мерките, дизајнирање и пилотирање на нови мерки, поддршка на Агенцијата за спроведување на проекти финансирани од ЕУ и друго. Ќе се подобрат и условите за давање на услугите на АВРМ преку набавка на ИТ опрема и мебел за сите центри за вработување, како и прилагодување и модернизација на постојната инфраструктура на 12 центри за вработување.

На почетокот на 2015 година, ќе започне спроведувањето на двегодишниот проект „Справување со невработеноста кај младите, жените и долгорочно невработените“ (втор директен грант на АВРМ, во рамки на ИПА Компонента 4). Проектот, во висина од 2 милиони евра ќе придонесе кон зголемување на способноста за вработување на младите, долгорочно невработените лица и жените со зголемување на нивните компетенции. Со проектот ќе се обезбеди финансирање на четири мерки од Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување - Практична обука на 2,000 невработени, од кои најмалку 1,000 се млади лица на возраст до 29 години; обуки за 5,000 невработени лица со цел зголемување на нивната конкурентност на пазарот на трудот преку познавање на повеќе странски јазици (основно и напредно ниво), компјутерски вештини и мотивација и ќе се реализираат и обуки на 700 невработени лица за стекнување на стручни вештини за занимања барани на пазарот на трудот, вклучително и напредни компјутерски вештини (програмски јазици и сл.).

Во претстојниот период ќе продолжат активностите на АВРМ за јакнење на капацитетите, подобрување на квалитетот на услугите и подобрување на состојбите на пазарот на трудот. Меѓу другото, ќе продолжат да се реализираат мотивационите обуки за невработените лица и ќе се изготвуваат и индивидуални планови за вработување. Посебно ќе се посвети внимание на соработката со работодавачите и стратешките партнери на Агенцијата за вработување и ќе продолжи и организирањето на „Саемите за вработување“ низ државата.

Во наредниот период ќе продолжи спроведувањето на активности за континуиран развој на информатичкиот систем на АВРМ. Со експертска поддршка во рамки на проектите кои се спроведуваат, ќе се организираат и реализираат и бројни дополнителни обуки со кои ќе бидат опфатени околу 90% од вработените во Агенцијата.

Европски Социјален Фонд

За усогласените проекти, во претстојниот период ќе продолжи разработката на потребната тендерска документација и финализирање на постапките за јавна набавка. Се очекува да започне реализацијата на поголем број на проекти и поинтензивно следење на нивно спроведување од страна на Оперативната структура. За достапните распределби во висина од 14 милиони евра за 2015 година, ќе се подготви секторската програма „Образование и вработување“ во рамки на новиот

претпристапен инструмент ИПА 2 (2014-2020). Програмата за 2015 година ќе се фокусира на поддршка на спроведувањето на политиките за вработување, подобрување на меѓуинституционална соработка и врска помеѓу вработување и образование, поддршка на вработување и социјално вклучување на ранливи категории на лица, развивање на национален пристап за обезбедување на квалитет и натамошна модернизација на системите за образование за подобра усогласеност со потребите на пазарот на труд.

Во овие сектори, ќе се унапредува институционалниот капацитет за управување и апсорпција на претпристапната помош, преку оптимизација на структурите и натамошно подобрување на кадровските капацитети и процедури, особено во контекст на новиот програмски период.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Политика на вработување

Продолжуваа активностите за понатамошно јакнење на капацитетите на релевантните субјекти во предвидувањето на пазарот на трудот, планирањето, креирањето и спроведувањето на политиките за вработување, унапредување на процесот на следење и евалуација, зајакнување на меѓуинституционалната соработка за подобрување на успешноста на политиките за вработување преку обуки, семинари и работилници, обезбедување на активна вклученост на социјалните партнери во процесот на креирање и спроведување на политиките за вработување.

Планираните активности за зголемување на вработеноста ќе се реализираат со континуирано и ефикасно користење на средствата за активни политики за вработување, со зголемување на бројот на лицата опфатени со активните програми и мерки за вработување во согласност со потребите на пазарот на трудот. Политиките ќе бидат насочени кон поттикнување и поддршка за вработување на невработени лица кои потешко се вклучуваат на пазарот на трудот (млади, долгорочно невработени лица, жени, лица со хендикеп и др.) користејќи ги индивидуалните акциски планови за вработување со цел зголемување на вработеноста и конкурентноста на пазарот на трудот и намалување на сивата економија. Ќе се зајакне и соработката со работодавачите и на национално и на локално ниво.

Ќе продолжи спроведувањето на проекти за јакнење на капацитетите и подобрување на работата и давањето на услуги од страна на АВРМ.

Европски Социјален Фонд

Поефективното и поефикасното искористување на претпристапната помош за спроведување на политики и мерки во областите вработување и социјална политика останува приоритет.

До јуни 2017 ќе заврши спроведувањето на започнатите проекти. Ќе започнат и активности за затворање на Оперативната програма „Развој на човечките ресурси 2007-2013“ и сумирање на постигнатите резултати.

Во рамки на новиот претпристапен инструмент ИПА 2 (2014-2020) ќе се подготви секторската програма за подсекторот „Социјална политика“ со можност да се опфатат областите социјална и детска заштита, пензиско и инвалидско осигурување и здравство.

3.19.5 Социјална вклученост

Во континуитет се преземаат мерки за намалување на сиромаштијата и социјалната исклученост на различни категории на лица преку реализација на активностите предвидени во оперативните планови кои произлегуваат од подготвените национални стратегии и останати документи. Во тековниот период се работеше и на воспоставување целосен и координиран систем за делување на ниво на превенција, спречување и заштита од семејно насилство преку подготовка на прв посебен систематски закон од областа, и за таа цел во текот на 2015 предвидена е подготовка на подзаконски акти. Во иднина предвидена е реализација на активности за подобрување на квалитетот на услугите и грижата за ранливите категории на граѓани (деца на улица, стари лица, социјално загрозени семејства, жени од рурални средини, Роми, итн.) преку проекти кои, покрај финансирањето од националниот буџет, ќе се реализираат и во рамките на ИПА Компонента IV.

ТЕКОВНА СОСТОЈБА

Подготвен е Оперативен план за 2014 година за спроведување на Националната стратегија за намалување на сиромаштијата и социјалната исклученост 2012-2020 година за спроведување мерки и активности за унапредување на состојбата и квалитетот на услугите наменети за лица кои се социјално исклучени. Во овој контекст, подготвена е и Програма за социјално вклучување во која се дефинирани приоритетните активности за социјално вклучување на ранливите групи.

Успешно беше спроведувањето на тековните проекти кои се реализираат во рамки на Инструментот за претпристапна помош на Европската Унија (ИПА) за поддршка во јакнењето на капацитетите на релевантните субјекти за креирање и спроведување на политики за зајакнување на социјалната вклученост во Република Македонија.

Заврши спроведувањето на втората фаза на Проектот за „Зајакнување на релевантните актери за социјална инклузија на локално ниво“, кој се спроведе во периодот од март 2013 до јуни 2014 година и беше насочен кон зајакнување на локалните капацитети за социјална вклученост преку реализација на основни и напредни обуки за управување со проектен циклус во областа на социјалната вклученост, финансиско управување, социјални индикатори, развој на партнерство, социјално активирање на ранливи групи, изработка и спроведување на проекти. Во рамки на проектот беа обучени 228 учесници од центрите за социјална работа, центрите за вработување, единиците на локална самоуправа, невладин сектор и социјални партнери на локално ниво. Со цел промоција на проекти за социјална вклученост, сензибилизирање на релевантните субјекти и обезбедување на поддршка за вакви проекти, беше одржан „Проектен саем за општествена одговорност на претпријатијата за социјално делување во Македонија“ на кој присуствуваа околу 160 претставници од различни институции, организации, невладин сектор, социјални партнери, потенцијални донатори од приватниот сектор и останати субјекти. Во рамки на саемот беа изложени околу 29 проектни идеи и беше одржана тркалезна маса на тема „Општествена одговорност на претпријатија и социјално вклучување“ на која со свои презентации и позитивни примери на општествено делување учествуваа и претставници од бизнис секторот.

Реализиран е проектот „Поддршка на развојот на правната рамка за социјално претприемништво во Република Македонија“ со основна цел зголемување на можностите за вработување и социјално вклучување на маргинализираните групи во државата. Во рамки на проектот подготвена е „Анализа на состојбите и можностите за уредување на социјалното претприемништво во РМ со понуда на опции“ како и „Компаративна анализа на закони од интерес за развој на социјалното претприемништво во РМ“. Во тек се активностите за соодветната проценка на влијанието на предложеното законодавство за социјално претприемништво.

Донесен е Оперативен план за 2014 година за спроведување на Националната стратегија за стари лица 2010-2020 и континуирано се реализираат предвидените активности од страна на сите релевантни актери вклучени во овој процес. Се реализираа повеќе активности за понатамошно подобрување и унапредување на институционалната и вонинституционалната грижа и заштита на квалитетот на живот на старите лица. Отворени се два нови Дневни центри за стари лица во две општини (Неготино и Чешиново – Облешево).

Во март 2014 година финализирана е реконструкцијата на јавната установа Дом за стари лица „Сју Рајдер“ - Битола, односно изградба на нов објект. Новиот дом за стари лица во Битола изграден е по најмодерни европски стандарди и ќе ги има сите услови за пристоен живот на старите лица и е во функција.

Во овој дел, Владата на Република Македонија усвои и пакет на поволности со цел поттикнување на интересот за нови инвестиции во делот на изградба на установи за социјална заштита на стари лица како од домашни така и од странски инвеститори. Поволностите се однесуваат на продажба на градежното земјиште со почетна цена од 1 евро за m² со намена за изградба на установи за социјална заштита на стари лица; намалување на цената на комуналните такси за 95%; обезбедување на поволни кредитни линии за поддршка на изградба на установи за стари лица; поволности што се нудат преку АВРМ во делот на активните политики за вработување; поволности за поттикнување на претприемништвото преку Агенцијата; обезбедување на законска можност странски државјани да ги користат домашните капацитети за згрижување, односно да регулираат престој во државата по основа згрижување во дом за стари лица. Како резултат на овие мерки во 2014 година изградени се и отворени два нови домови за стари лица во Битола и Скопје.

Продолжи реализацијата на програмата за обезбедување на бесплатна бањско-климатска рекреација на корисниците на пензија при што услугата ја искористија вкупно 5,500 корисници на пензија и нивни придружници.

Обезбедена е финансиска поддршка за реализација на проекти од страна на граѓанските организации во областа на социјалната заштита и вклученост при што е поддржано спроведувањето на проекти за социјална заштита на деца на улица, лица со ментална попреченост, жртви на семејно насилство, корисници на дрога и обука на маргинализирани групи.

Донесен е нов Закон за превенција и заштита од семејно насилство¹⁵, прв посебен систематски закон во оваа област со кој ќе се воспостави целосен и координиран систем за делување на ниво на превенција, спречување и заштита од семејното насилство.

Во текот на овој период изготвена е и публикација „Глас на правда“ - истражувачки извештај за проценка на судските постапки за случаи на семејно насилство со посебен фокус на управување на предметите од родовата перспектива.

Во рамки на процесот на деинституционализација, се работеше на унапредување на услугата за организирано живеење со поддршка на посебни станбени единици за лица со попреченост во менталниот развој над 18 години и во рамки на трета Служба за поддршка на домувањето во заедницата отворени се и дополнителни две станбени единици за организирано живеење со поддршка во Неготино.. Со тоа вкупниот број на станбени единици во рамки на постојните служби за домување достигна 16 станбени единици со вкупно 72 корисници.

Во овој период усвоен е и Акциски план за спроведување на процесот на деинституционализација на децата без родители и родителска грижа од јавната установа Детски дом „11 Октомври“ - Скопје, согласно кој е отпочнато спроведувањето на подготвителни активности за отворање на два мали групни домови за организирано живеење со поддршка на децата без родители и родителска грижа од 3 до 13 години и деца од 14 до 18 години.

Континуирано се спроведува донесениот Акционен план за заштита на децата од улица 2013-2015 година со засилен акцент на социјалната и здравствената заштита на овие деца и нивно вклучување во образовниот систем и проширена е мрежата на дневни центри за деца на улица со отворање на ваков дневен центар во Општина Прилеп.

За подобра заштита на децата од злоупотреба и занемарување се наметна потреба од допрецизирање на одредбите во Законот за семејство кои се однесуваат на злоупотреба и грубо занемарување на вршењето на родителските должности од страна на родителите, а пред се поради фактот што и покрај укажувањата на стручните работници од центрите, родителите најчесто повторно ги злоупотребуваат децата и ги користат за питачење.

Во текот на месец јуни 2014 година започна да функционира пријатна просторија за деца во ризик во рамки на Центрите за социјална работа Кавадарци и Гостивар.

Отворени се четири дневни центри: Дневен центар за деца со аутизам во Чаир (Скопје), Дневни центри за деца со посебни потреби во Струмица и Кратово и Дневен центар за деца со оштетен вид на помала возраст во Скопје.

Поставени се 7 специјализирани инклузивни детски игралишта на територијата на Република Македонија за подобрување на социјалниот живот на децата со инвалидитет и овозможување на поттикнувачка средина за нивен правилен раст и развој.

Во 2014 година започна реализацијата на проектот за користење бесплатна услуга за рехабилитација и рекреација на деца со пречки во менталниот и телесниот развој на

¹⁵ „Службен весник на Република Македонија“ бр.138/2014

возраст од 6-26 години кои се корисници на правото на посебен додаток. Со проектот ќе бидат опфатени околу 1,600 деца.

Во 2014 година се спроведуваа активностите за отворање на нови објекти за детски градинки во рурални средини и за преадаптација на простории од основни училишта во детски градинки во руралните средини со цел зголемување на опфатот, згрижувањето, едукацијата и социјализацијата на најмладата популација од овие области.

Спроведени се мерки за поттикнување на изградба и отворање на приватни детски градинки во Република Македонија.

Започна да функционира Проектот „Рурален доктор“ за обезбедување на здравствени услуги за населението во руралните средини каде нема амбуланта.

Во однос на активностите за подобрување на социјалната вклученост на Ромите продолжи спроведувањето на Националните Акциони планови од Стратегијата за Ромите и Декадата за вклучување на Ромите 2005-2015.

Од септември 2014 година започната е деветтата година од спроведувањето на проектот за вклученост на деца Роми во предучилишно образование за учебната 2014/2015 година, вклученост на 477 деца Роми во градинките во 18 општини во Република Македонија.

Продолжи спроведувањето на Програмата за Ромски здравствени медијатори, Програмата за стипендирање и менторирање на ученици Роми вклучени во средно образование, поддршката на функционирањето на воспоставените 12 Ромски информативни центри на територијата на Република Македонија. Продолжија и активностите за обезбедување на поддршка за вработување на Роми како целна група во согласност со мерките од Оперативниот план за активни мерки и програми за вработување за 2014 година и активностите во рамки на координираната акција за идентификација на лицата кои не се евидентирани во матичните книги.

Министерството за здравство и невладиниот сектор продолжуваат со спроведувањето на Проектот за Ромски здравствени медијатори. Покрај постојните медијатори во шест општини во Република Македонија, од ноември 2014 година ангажирана е нова група на медијатори со што е започнато спроведувањето на втората фаза од проектот. Новите медијатори се ангажирани во нови четири општини. Ставен е во употреба софтвер за евиденција на работата на ромските здравствени медијатори и спроведена е обука за работа со истиот. Со новиот софтвер ќе се овозможи изготвување на годишен Извештај за работата на медијаторите, опфатот на ромска популација со нивни услуги, условите во кои Ромите живеат и бројот на здравствени услуги кои Ромите ги добиле како резултат на работата на здравствените медијатори.

Усвоена е нова Национална Стратегија за Ромите во Република Македонија 2014-2020 во согласност со Агендата за социјално вклучување на Ромите и Насоките на ЕУ 2020. Во подготовката на Стратегијата учествуваа посебни тематски работни групи за областите образование, здравство, домување и вработување со претставници од сите релевантни институции, организации и невладиниот сектор.

КРАТКОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Во 2015 година интензивно ќе продолжи спроведувањето на активности за подобрување на состојбите во делот на социјалната вклученост и борбата против сиромаштијата при што приоритет ќе претставува континуираната и доследна реализација на целите кои се зацртани во усвоените стратешки документи - Националната стратегија за борба против сиромаштијата и социјалното исклучување, Програмата за социјално вклучување, Националната стратегија за стари лица.

Во текот на 2015 година ќе се работи на доследно спроведување на усвоениот Закон за превенција, спречување и заштита од семејно насилство. За таа цел, до крајот на јануари 2015 година ќе се донесат подзаконски акти за утврдување на начинот на спроведување и следење на мерките на заштита од семејно насилство, проценка на ризикот по животот и телесниот интегритет на жртвата и ризикот од повторување на насилството и начинот на размената на податоци за семејно насилство помеѓу институциите. Со цел обезбедување на поефикасно преземање на мерките за превенција, спречување и заштита од семејно насилство, во првата половина од годината ќе се изготви Протокол за меѓусебна соработка и ќе се воспостави и Национално координативно тело против семејно насилство со мандат од пет години.

Ќе продолжи реализацијата на проектите „Се грижиме“ - наменети за информирање и олеснување на пристапот до различните национални програми и бенефиции за граѓаните во рамки на системот за социјална заштита; акцијата „Се грижиме за топол дом“ - за обезбедување на помош и поддршка на социјално загрозените семејства и намалување на ризикот од социјално исклучување на граѓаните преку задоволување на основните потреби од покуќнина, мебел, бела техника и друго и Проектот за обезбедување на самоодржливост на дневните центри во Република Македонија „Инклузивни и креативни“.

Трендот на зголемување на опфатот на децата во установите за предучилишно згрижување и воспитание ќе продолжи и во 2015 година со изградба на нови градинки, адаптација на други просторни услови (основни училишта и други просторни услови), отворање на детски градинки во рурални средини, формирање на групи на деца во други просторни услови кои би функционирале во состав на постојните општински јавни установи – детски градинки.

Согледувајќи го значењето на раниот детски развој на децата, особено на децата од ранливите групи на население, во рамки на Декадата на Ромите, во 20 општини во Република Македонија и во 2015 година ќе продолжи спроведувањето на Проектот „Инклузија на деца Роми во јавните предучилишни установи“.

Ќе продолжат мерките за реализација на проектот за користење услуга за одмор и рекреација на деца од семејства со социјален ризик и деца корисници на посебен додаток (до 3,000 деца/корисници).

За подобрување на стандардот на материјално необезбедени лица (корисници на социјална парична помош и постојана парична помош) кои имаат дете со пречки во развојот, од јуни 2015 година ќе се зголеми висината на посебниот додаток и ќе се прошири опфатот со правото на посебен додаток. Овие поволности ќе се обезбедат со усвојување на измени и дополнувања во Законот за заштита на децата во насока на зголемување на висината на посебниот додаток за 25% - за примателите кои

потекнуваат од материјално необезбедени семејства и кои имаат дете со пречки во телесниот или менталниот развој и ќе се прошири и опфатот на корисници на посебен додаток со кој ќе се опфатат и сите деца со Даунов синдром.

Ќе продолжи спроведување на мерките за бесплатен превоз за ученици од основното и средното образование и доделување на 400 стипендии за социјална поддршка на учениците од јавните и приватните средни училишта. Ќе продолжи и мерката за доделување на бесплатни учебници.

Во делот на подигнувањето на грижата кон децата со пречки во развојот, планирано е проширување на мрежата на вонинституционалната заштита со отворање на дополнителни три дневни центри за оваа категорија на деца и ќе продолжи и поставувањето на инклузивни детски игралишта во уште три општини во Република Македонија.

Ќе продолжи обезбедувањето на оддржливост на постојните служби за домување со поддршка во заедницата на лица со попреченост во интелектуалниот развој и проширување на мрежата на станбени единици.

На почетокот на годината е планирано да се усвои и новиот Закон за вработување на лица со инвалидност со цел реформирање и зајакнување на концептот и системот на обезбедување на поддршка за вработувањето на оваа ранлива категорија на граѓани.

Планирани се активности за воведување на психосоцијална поддршка на ранливите групи пред влезот на пазарот на трудот, со што ќе се зголемат капацитетите и можностите за вработување на оваа целна група, но и промена на пристапот во оценувањето на работните способности на ранливите групи, по принципот на функционалната проценка и утврдување на работите и задачите кои лицето може да ги извршува..

Ќе започне спроведувањето на Проектот „Унапредување на услугите за социјално вклучување“, кофинансиран преку ИПА компонента 4. Овој проект опфаќа повеќе компоненти и преку него ќе се спроведат активности за унапредување на професионална рехабилитација во функција на олеснување на вработување на лицата со посебни потреби. Се планира воведување на услуги за персонална асистенција за лицата со посебни потреби и активности за надградба на постојниот ИТ мониторинг софтверски систем за социјални услуги „Лирикус“.

Во 2015 ќе започне спроведувањето на Проектот „Развој на алтернативни услуги за згрижување на децата“ во рамки на ИПА компонента 4. Целта на овој проект е да се разработат и промовираат алтернативни облици на згрижување на децата кои ќе придонесат кон активно вклучување на родителите, особено мајките, на пазарот на трудот. Во рамки на проектот се планира анализа на побарувачката на услуги за згрижување на деца, поддршка за воведување на пофлексибилни, достапни и квалитетни услуги за згрижување на деца со цел подобро балансирање на работата и семејниот живот, пилотирање на дел од предложените форми за згрижување на деца и поттик работодавачите да ги поддржат своите вработени во комбинирање на работата и семејниот живот.

За поттикнување и овозможување на поголема вклученост на лицата во ризик од социјално исклучување на пазарот на труд со нивно мобилизирање и подобрување на нивните вештини, образование, квалификации и развој на социјални услуги на локално ниво за нивна целосна социјална интеграција ќе започне спроведувањето на Програмата за доделување на грантови „Поттикнување на социјална инклузија“, кофинансирана од ИПА компонентата 4.

Во наредниот период ќе се поддржи развојот на социјалното претприемништво за подигнување на свеста за можностите со развојот на овој сектор, пред сè во делот на намалување на невработеноста, особено кај лицата кои се потешко вработливи на пазарот на трудот.

Ќе продолжи реализацијата на програмата за обезбедување на бесплатна бањско-климатска рекреација за корисниците на пензија и проширувањето на дневни центри за стари лица во уште две општини во Република Македонија. Во 2015 година ќе отпочне нов Проект „Бесплатен туристички викенд“ за пензионерите со кој е планирано да се опфатат 3,000 корисници годишно.

Ќе биде проширена мрежата на јавни установи за социјална заштита на стари лица со отворање на Општинска јавна установа за социјална заштита на стари лица во Општина Берово.

Продолжува спроведување на мерките и поволностите за изградба на установи за социјална заштита на стари лица.

За подобрување на пристапот до здравствените услуги ќе продолжи функционирањето на Проектот „Рурален доктор“ со кој се обезбедуваат здравствени услуги за населението во руралните средини каде нема амбуланта.

Во согласност со ревидираната Национална стратегија за Ромите 2014-2020 и Националните Акциони планови продолжува спроведувањето на планираните активности за унапредување на состојбата и социјалната вклученост на Ромите во Република Македонија.

Продолжува спроведувањето на Програмата за ромски здравствени медијатори, Програмата за стипендирање и менторирање на ученици Роми вклучени во средно образование, поддршката на функционирањето на воспоставените 12 Ромски информативни центри на територијата на Република Македонија, поддршката за вработување на Роми во согласност со мерките од Оперативниот план за активни мерки и програми за вработување за 2015 година и активностите во рамки на координираната акција за идентификација на лицата кои што не се евидентирани во матичните книги.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

На среден рок интензивно продолжува спроведувањето на активностите насочени кон подобрување на состојбите во делот на социјалната вклученост и борбата против сиромаштијата со континуирана и доследна реализација на целите кои се зацртани во усвоените стратешки документи - Националната стратегија за борба против сиромаштијата и социјалното исклучување, Стратегијата за деинституционализација,

Национална стратегија за изедначување на правата на лицата со инвалидност, Националната стратегијата за заштита на старите лица.

Предвидено е подготовка на нова Национална стратегија во 2016 година за превенција, спречување и заштита од семејно насилство 2016 – 2020 како логичен континуитет на напредокот и постигнатите цели од претходните стратегии.

Во делот на зголемувањето на грижата за децата со пречки во развојот, планирано е проширување на мрежата со отворање на дополнителни дневни центри за оваа категорија на деца. Продолжува обезбедувањето на оддржливост на постојните служби за домување со поддршка во заедницата за лица со попреченост во интелектуалниот развој за спроведување на стратегијата за деинституционализација и проширување на мрежата на станбени единици.

Ќе започне реализацијата на третата Програма за доделување на грантови „Социјално вклучување и вработување на локално ниво“ преку ИПА Компонента 4. Целта на грантовата програма е поддршка на проекти за зголемување на вклученоста на лицата со ризик од социјално исклучување на пазарот на труд со подобрување на нивните вештини, образование, квалификации и развој на социјални услуги на локално ниво за нивна целосна интеграција во општествениот живот, особено на пазарот на труд. Ќе се обезбеди и поддршка на интеграцијата на Ромите кои се социјално исклучени на пазарот на труд и општеството, со посебен фокус на економските мигранти, лицата без документи, Ромите кои живеат во супстандардни услови и жените Ромки.

Продолжува спроведувањето на веќе започнатите проекти во рамки на Инструментот за претпристапна помош на Европската Унија, втората грантова програма, Проектот за унапредување на услугите за социјално вклучување, Проектот за развој на алтернативни услуги за згрижување на децата.

Продолжува реализацијата на мерките за поттикнување на изградба на домови за стари лица и детски градинки и проширување на капацитетите на јавните општински детски градинки.

Во согласност со ревидираната Национална Стратегија за Ромите, Агендата за социјално вклучување на Ромите со насоките на ЕУ 2020 и Националните Акциони планови продолжува спроведувањето на планираните активности за унапредување и подобрување на состојбата и социјалната вклученост на Ромите во Република Македонија.

3.19.6 Социјална заштита

Со цел создавање стабилна рамка за обезбедување ефикасна заштита на социјалните права на граѓаните продолжува преземањето на мерки за поголема социјална сигурност на корисниците на социјална заштита преку покачување на висината на социјалните надоместоци за социјалната парична помош и постојана парична помош за 5%, воведување мерка за субвенционирање на работодавачите во приватниот сектор кои ќе вработат невработени лица-приматели на социјална парична помош и спроведување на програмите за субвенционирање на потрошувачката на енергија и за условен паричен надоместок за средно образование за социјално загрозените домаќинства и програмата за вработување на лица кои до 18-годишна возраст имале статус на дете без родители.

ТЕКОВНА СОСТОЈБА

Во делот на социјална заштита, политиката на обезбедување на поголема социјална сигурност за корисниците на социјална заштита, континуирано продолжува и со покачување на висината на социјалните надоместоци за социјалната парична помош и постојана парична помош за 5%, кое се реализира од март 2014 година.

Донесени се измени на Законот за социјалната заштита¹⁶ и измени во Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност¹⁷, со кои е воведена мерка за субвенционирање на работодавачите во приватниот сектор кои ќе вработат невработени лица-приматели на социјална парична помош. Субвенцијата на работодавачот за вработеното лице е во висина од 80% од социјалната парична помош исплатена на лицето/домаќинството и се исплаќа во период од 24 месеци. Оваа мерка е во фаза на реализација.

Се спроведе Програмата за субвенционирање на вработување на невработени лица - корисници на социјална парична помош¹⁸, според која работодавачот, за секое вработено лице добива субвенција за плата и средства за покривање на трошоците за обука и материјали, за период од 6 месеци, со обврска да го задржи на работа вработеното лице уште најмалку 6 месеци по користењето на субвенцијата, вкупно 12 месеци.

Усвоени се дополнителни измени на Законот за социјалната заштита¹⁹ со кои, меѓу другото, се доуредуваат областите на унапредувањето, стручното усовршување, мерењето на ефектот од работата и други прашања за вршењето на работните задачи од страна на стручните работници во областа на социјална заштита. Извршено е допрецизирање на условите и начинот на остварување на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице, додатокот за слепило, мобилност или глувост со цел обезбедување на правилно селектирање на корисниците и насочување на овие парични надоместоци кон оние лица на кои помошта им е најпотребна.

¹⁶ „Службен весник на Република Македонија“ бр.38/2014

¹⁷ „Службен весник на Република Македонија“ бр.39/2014

¹⁸ „Службен весник на Република Македонија“ бр.55/2013

¹⁹ „Службен весник на Република Македонија“ бр.44/2014 и 116/2014

Непречено се спроведуваат Програмата за субвенционирање на потрошувачката на енергија за 2013 година и Програмата за условен паричен надоместок за средно образование за учебните 2013/2014 и 2014/2015 години.

Успешно се спроведе и Програмата за отворени денови за социјална заштита во рурални средини, со која преку доближување на информациите за обезбедување на правата и услугите од социјална заштита до жителите од руралните средини, значително се зајакнуваат мерките на превенција, поголема достапност на граѓаните до правата и услугите и навремена и соодветна заштита на лицата изложени на социјален ризик и социјална исклученост во руралните средини.

Оперативниот план за 2014 година за Националната програма за развој на социјалната заштита 2011-2021 година, во делот на активностите насочени кон јакнење на капацитетите на локалните самоуправи за развој на социјални услуги на локално ниво, се спроведе со формирање на центри за социјални услуги во четири пилот општини кои работат на препознавање на ранливите групи и идентификацијата на лицата во социјален ризик, нивните социјални проблеми и потреби од социјална заштита.

Директна помош на граѓаните се обезбедува преку вмрежување и координирано постапување на надлежните институции на локално ниво, за што во овие општини се формирани и Координативни тела за социјална заштита со цел воспоставување на меѓусекторска соработка на сите релевантни чинители во заедницата.

Процесот на континуиран професионален развој на стручните лица во установите за социјална заштита се спроведува во согласност со Програмата за континуирана едукација на стручните лица, изготвена од Заводот за социјални дејности, преку планирани обуки и работилници, обука на работно место и координативни средби со стручните лица. Со овие активности во текот на 2014 година опфатени се 812 стручни работници. Во Заводот за социјални дејности создадени се просторни и технички услови за спроведување на обуката на стручните лица со ставање во функција на Центар за обуки за континуиран развој.

Во функција на зајакнувањето на капацитетите на стручните лица во установите за социјална заштита, континуирано се спроведува и процесот на лиценцирање на стручните лица во установите за социјална заштита, при што во 2014 година спроведена е обука и проверка на стручните знаења на 105 стручни работници, кои се стекнаа со лиценци за работа, така што со овој процес досега се опфатени вкупно 786 стручни лица.

Во текот на 2014 година се спроведе функционална анализа на центрите за социјална работа, со цел придонес кон зајакнување на капацитетите на овие установи за обезбедување на квалитетни услуги кон граѓаните. Во рамки на овие активности, направена е анализа на состојбата на центрите за социјална работа во однос на организационата структура, бројот и образованиот статус на вработените, процесот на планирање и известување и врз основа на утврдените недостатоци дефинирана е нова организациона структура на центрите со цел унапредување на работењето во овие установи.

Во делот на пензискиот систем, во 2014 година донесени се измени и дополнувања на Законот за пензиското и инвалидското осигурување²⁰, со кои е воведено задолжително известување на осигурениците за стажот на осигурување и плати преку доставување на преглед за регистрирани податоци од Фондот на пензиското и инвалидското осигурување. Од средината на 2015 година, ќе се овозможи увид во податоците за стаж и плати и преку електронски пристап. Исто така, од 1 јануари 2014 година воведен е прием во задолжително пензиско и инвалидско осигурување на лица кои оствариле приходи по основ на договор за дело и/или авторски договор или друг вид на договор со кој е определен надоместок повисок од минимална плата.

Исто така, усвоени се измени на Законот со кои е утврдено усогласувањето на пензиите за 2015 година кое ќе изнесува 5% и се утврди и основ за функционирање на ново тело - Совет за социјална сигурност, со претставници на Сојузот на здруженија на пензионерите, Црвениот крст на Република Македонија и други институции. Овој Совет ќе разгледува прашања и ќе предлага решенија за унапредување на социјалната положба на пензионерите.

Во 2014 година продолжи финансиската едукација на членовите во вториот и третиот пензиски столб преку презентации на студентите во рамки на редовната настава за учебната 2014/2015 година.

Се реализираше активност за информирање на граѓаните за правата од пензиско и инвалидско осигурување „Ден за вас“. Оваа активност опфати одржување настани на отворено (градски плоштади) на кои граѓаните можеа да ги проверат податоците за стаж на осигурување и да добијат информации за прашања од оваа област. Вакви активности се одржаа во повеќе градови - Скопје, Штип, Гостивар, Битола, Прилеп, Тетово, Струмица и Куманово.

КРАТКОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Во однос на социјалната заштита ќе продолжи креирањето на мерки за обезбедување на поголема социјална сигурност на семејствата кои се наоѓаат во социјален ризик. Висината на социјалната парична помош и постојаната парична помош ќе се зголеми за 5%, со исплатата на овие права од месец јули 2015 година.

И во претстојниот период ќе продолжи спроведувањето на мерките за поддршка на најзагрозените категории на корисници во намалувањето на трошоците за потрошена енергија за домаќинството и со донесување на Програмата за субвенционирање на потрошувачката на енергија за 2015 година. Во овој дел, планирано е зголемување на висината на субвенцијата од 700 на 800 денари, сметано од јули 2015 година.

Дополнителна поддршка на домаќинствата на корисниците на социјална парична помош, за редовно средно образование на нивните деца, и понатаму ќе продолжи да се обезбедува со донесување на Програмата за условен паричен надоместок за средно образование за учебната 2015/2016 година.

Ќе продолжи и спроведувањето на програмата за вработување на лица кои до 18-годишна возраст имале статус на дете без родители и без родителска грижа.

²⁰ „Службен весник на Република Македонија“ бр.113/2014

И во наредната година ќе продолжи спроведувањето на Програмата „Отворени денови за социјална заштита во рурални средини“ преку која во соработка помеѓу центрите за социјална работа и општините ќе се обезбеди поголемо приближување на социјалната заштита до жителите во руралните средини и неопходните информации за правата и услугите од социјалната заштита во местото на живеење на граѓаните.

Во наредниот период ќе продолжи континуирана обука на сите лиценцирани стручни работници во системот на социјална заштита во траење од 20 часа на годишно ниво во согласност со Програмата за континуирана едукација за 2015 година. Ќе се спроведе и следење на примената на стручното знаење во праксата и почитувањето на одредбите од Кодексот на стручните работници во системот на социјална заштита.

Во претстојниот период ќе се работи на спроведувањето на измените и дополнувањата на Законот за пензиското и инвалидското осигурување, во делот на опфат во задолжително социјално осигурување на лица кои остваруваат приходи по основ на договор за дело и/или авторски договори поголем од минимална плата. Ќе продолжат и активностите насочени кон олеснувањето на информирањето на осигурениците за стажот на осигурување и плати и кон подобрувањето на финансиската едукација за капиталното финансирано пензиско осигурување преку презентации во високообразовните институции.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Спроведувањето на Националната програма за развој на социјалната заштита 2011-2021 година, ќе се координира, реализира и следи преку годишните оперативни планови донесени од страна на Координативното тело за спроведување на Националната програма за развој на социјалната заштита.

Во наредниот период продолжува обезбедувањето на поддршка на најзагрозените категории на граѓани со понатамошно развивање на правата од социјална заштита и социјалните услуги во согласност со потребите на ранливите групи и овозможување на нивна достапност до корисниците.

3.19.7 Антидискриминација и еднакви можности

Продолжува имплементација на активностите во согласност со стратешките и оперативни документи од областа на еднаквост и недискриминација И понатаму ќе се реализираат активности за зајакнување на капацитетите и за подигнување на свеста за прашања од областа на родовата еднаквост, родовото одговорно буџетирање, како и за концептот на еднаквост и заштитата од дискриминација, како и промовирање на работата на Комисијата за заштита од дискриминација и за јакнење на нејзините капацитети.

ТЕКОВНА СОСТОЈБА

Беа усвоени годишните Оперативни планови за спроведување на Стратегијата за родова еднаквост и Стратегијата за родово одговорно буџетирање.

Во првиот квартал од годината се заокружи спроведувањето на Проектот „Зајакнување на капацитетите за концептот на еднакви можности и недискриминација“ кој се спроведуваше во соработка со Британскиот Совет во Република Македонија и во чии рамки се спроведоа над 38 обуки наменети за различни целни групи, како социјални и здравствени работници, трудова инспекција, судии и јавни обвинители. Во рамки на овој проект беше усвоена Декларацијата за соработка помеѓу институциите и нивно заедничко делување на полето на еднакви можности, недискриминација и заштита на човекови права под наслов „Да ги направиме еднаквите можности и недискриминацијата реалност“.

Потпишан е Меморандум за соработка со Здружението на граѓани „Реактор-Истражување во акција“, за партнерство во областа на родовата еднаквост и зајакнувањето на жените со цел поддршка при остварување на целите зацртани со Стратегијата за родова еднаквост на Република Македонија 2013-2020 и Националниот акциски план за родова еднаквост 2013-2016. Меморандумот е потпишан за периодот од мај 2014 до март 2015 година и во тој временски период ќе се реализираат повеќе активности, меѓу кои истражување за оправданоста, можноста и фискалните импликации поврзани со креирање и користење на мерките и политиките за балансирање на приватниот и јавниот живот, изработка на анализа за ниско учество на жените на пазарот на трудот, студија за зголемено вклучување на жените на пазарот на трудот и развивање на пилот специфична мерка за вработување на жените. Во соработка со Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги ќе се организира јавна дебата за стереотипите и предрасудите во медиумите и ќе се изработи и посебна веб платформа за родова рамноправност.

Во согласност со Оперативниот план за родова еднаквост за 2014 година, одржана е работилница за запознавање со концептот на еднаквост и недискриминација за вработените во трудовата инспекција, преку која зголемено е разбирањето на овие два концепта и препознавањето на елементите кои доведуваат до дискриминација.

Одржана е и работилница со механизмите за родова еднаквост на локално ниво, односно со Комисиите за еднакви можности на жените и мажите и со координаторите, за запознавање со концептот на родова еднаквост, значењето на Комисиите за еднакви можности на жените и мажите и нивните надлежности и обврски во унапредувањето на родовата еднаквост на локално ниво.

Се спроведуваат работни состаноци со координаторите и Комисиите за еднакви можности на жените и мажите, со цел вклучување на родовата перспектива при креирање на локалните акциски планови за економски развој и во буџетите на единиците на локална самоуправа. Реализирани се вакви работни средби со 10 општини.

Со цел утврдување на методот, начинот и постапката за вклучување на родовата перспектива при креирањето на политиките, програмите, стратешките планови и буџетите, Владата на Република Македонија донесе Методологија за родово одговорно буџетирање.

До Комитетот на ОН доставен е Извештајот за постигнатите резултати од спроведувањето на Пекиншката Декларација и Платформа за акција по повод 20 годишнината од донесувањето на истата.

Подготвена е соодветна Програма за спроведување на препораките по презентирањето на националниот извештај во однос на Конвенцијата за елиминација на сите форми на дискриминација на жената.

Одржана е работилница на која се дискутираа наодите и препораките од оценката на спроведувањето на Законот за спречување и заштита од дискриминација од министерството во 2013 година, во светло на меѓународните и европски стандарди и практики за обезбедување ефективни механизми за спречување и заштита од дискриминација.

Реализирајќи ги препораките вклучени во Извештајот за оценката на спроведувањето на Законот за спречување и заштита од дискриминација се изработува Национален Акциски план за спроведување на Законот за спречување и заштита од дискриминација за периодот од 2014-2020 година. Националниот Акциски план за спроведување на Законот за спречување и заштита од дискриминација на интегрален начин ќе ги прикаже целите кои треба да се постигнат (општи и посебни), активностите кои ќе се спроведат (во кое време, од која институција и со кои ресурси) и како ќе се мери успешноста на спроведувањето на активностите и постигнувањето на целите на Законот.

Изготвена е Анализа за дискриминаторските практики во образованието врз основа на етничка припадност, возраст, пол и хендикеп. Во подготовка е уште една Анализа за дискриминаторските практики во пристапот до добра и услуги, во делот на домување, финансиски услуги и пристап до јавни места врз основа на претходно наведените четири основи и истата ќе биде финализирана до крајот на годината.

Формирана е Комисија за ревизија на медицинската документација во специјалните училишта во Република Македонија. Комисијата е составена од три надлежни министерства, Министерство за труд и социјална политика, Министерство за образование и наука и Министерство за здравство и стручен тим на лекари. Целта на оваа комисија е да изврши увид во документацијата и да се утврди фактичката состојба во однос на присуството на децата Роми запишани во училишта за деца со посебни потреби. Комисијата започна со работа од октомври 2014 година и со ревизијата се опфатени сите основни и средни специјални училишта во Република

Македонија. По завршување на ревизијата ќе се утврдат конкретни препораки за преземање на соодветни мерки за решавање на проблемите кои ќе се утврдат со истата. Комисијата планира да излезе со препораки до крајот на 2014 година.

Реализирани се повеќе активности за промовирање на работата на Комисијата за заштита од дискриминација и за јакнење на нејзините капацитети. Реализирани се неколку дебати за различни основи на дискриминација, тркалезни маси и обуки за различни целни групи.

Одржани се средби помеѓу Комисијата за заштита од дискриминација и претставниците на социјалните партнери (синдикати и организации на работодавачи) за запознавање со прашања поврзани со појавата на дискриминација при вработување и во огласите за вработување и средби со единиците на локалната самоуправа во осумте плански региони со цел можност за воспоставување и продлабочување на соработката со локалните самоуправи и со градоначалниците, претставниците на локалните Комисии за еднакви можности, центрите за социјална работа и училиштата.

Одржана е прес-конференција за презентација на наодите од Годишниот извештај за 2013 година за работата на Комисијата за заштита од дискриминација, промоција на изданието „Водич за дискриминаторски основи“ и презентација на наодите од спроведеното истражување за постоењето на дискриминација во огласите за вработување.

Одржана е расправа за проблемот на застапеноста на деца Роми во училиштата за деца со посебни потреби, на која се дискутираше за предизвиците за надминување на сегрегацијата на децата Роми во училиштата за деца со посебни потреби. Расправата беше за да се согледа моменталната состојба и постапката за категоризација на деца во училишта за деца со посебни потреби, да се разменат досегашните искуства поврзани со оваа проблематика и да се дадат препораки за надминување на проблемите со застапеноста на децата Роми во училиштата за деца со посебни потреби.

Комисијата за заштита од дискриминација потпиша Меморандум за соработка со Здружението на граѓани за социјален и мултикултурен развој „Женска алијанса“ за идна соработка и меѓусебна поддршка на сите релевантни актери во заедницата за еднакви можности помеѓу мажите и жените, унапредување на родовата рамноправност, почитување и унапредување на основните човекови права, развој на демократијата и напредокот во општеството и рамноправен третман на лицата со нехетеросексуална ориентација.

КРАТКОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Во текот на годината ќе се спроведуваат активности планирани во Стратегијата и Националниот Акциски план за родова еднаквост. Ќе се работи на спроведувањето на Стратегијата за родово буџетирање и на евалуација на Стратегијата за еднаквост и недискриминација.

Годишните оперативни планови за 2015 година за спроведување на Стратегијата за родова еднаквост 2013-2020 и за спроведување на Стратегијата за родово одговорно буџетирање 2012-2017 ќе бидат подготвени по што ќе се пристапи кон нивно спроведување.

Ќе се донесат подзаконски акти за анализа на содржините на наставните планови, програми и учебниците од аспект на унапредување на еднаквите можности на жените и мажите, формата и содржината на годишниот извештај за примена на посебни мерки и формата и содржината на годишниот извештај за работа на координаторите за еднакви можности на национално и локално ниво.

Продолжување на реализацијата на информативни средби со единиците на локална самоуправа и Комисиите за еднакви можности на локално ниво за унапредување на соработката и размена на предлози и иницијативи за активности во делот на еднаквите можности и недискриминација.

Реализација на активности за зајакнување на капацитетите и за подигнување на свеста за прашања од областа на родовата еднаквост, родовото одговорно буџетирање и за концептот на еднаквост и заштитата од дискриминација.

Од 2015 година ќе започне спроведувањето на Твининг Проектот „Поддршка за спроведување на родовата еднаквост“ кофинансиран во рамки на ИПА Компонента 1. Проектот ќе се спроведува во времетраење од 15 месеци и ќе обезбеди поддршка за јакнење на националните капацитети во областа на родовата еднаквост. Во рамки на овој проект предвидена е реализација на бројни активности меѓу кои спроведување на обемна анализа на националното законодавство во делот на родовата еднаквост и обезбедување на поддршка за негово усогласување со законодавството на ЕУ, поддршка за практичното спроведување на Законот за еднакви можности на жените и мажите и соодветниот Национален акциски план, организирање на бројни обуки и други активности за јакнење на капацитетите на релевантните субјекти за различни прашања поврзани со родовата еднаквост и ќе се обезбеди и поддршка за следење на родовата еднаквост во проектите и програмите со воведување и примена на родови маркери (G-marker).

Во наредниот период ќе продолжат и активностите за јакнење на капацитетите и промовирање на работата на Комисијата за заштита од дискриминација и нејзината активна вклученост во бројни настани, проекти и прашања поврзани со еднакви можности и недискриминација. Продолжуваат активностите за понатамошно зајакнување на соработката на Комисијата со останати релевантни институции, организации и субјекти.

Ќе се спроведат и активности за јакнење на капацитетите на членовите на Комисијата за заштита од дискриминација и размена на искуства со телата за еднаквост од Австрија. Во текот на 2015 година, Комисијата како членка на ЕКВИНЕТ – Европската мрежа за тела за еднаквост, ќе продолжи да присуствува на настани на високо ниво и обуки во областа на дискриминацијата.

СРЕДНОРОЧНИ ПРИОРИТЕТИ

Континуирано ќе се спроведуваат активности во согласност со стратешките документи и акциските планови од областа на еднаквост и недискриминација и родова рамноправност и во функција на понатамошно јакнење на капацитетите на механизмите за родова рамноправност и заштита и спречување на дискриминација.